

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2016 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2016 г. парите в обращение¹ достигнаха 12 657.8 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на юни 2015 г. те нараснаха с 1428.6 млн. лв., или с 12.72%. През предходния едногодишен период (юни 2014 г. – юни 2015 г.) също беше отчетено нарастване, което беше в размер на 696.8 млн. лв., или 6.62%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2016 г. се характеризира с високото им нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с 566.3 млн. лв., или с 4.68%, което е с 0.30 пр.п. по-високо спрямо нарастването им, отчетено за същия период на 2015 г. Най-висок ръст в рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха през април.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2015	31.III.2016	30.VI.2016
	1	2	3
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо, в т.ч.	11 229.2	12 091.5	12 657.8
<i>Банкноти</i>	10 990.1	11 833.3	12 389.0
<i>Разменни монети</i>	232.4	251.2	261.8
<i>Възпоменателни монети</i>	6.7	7.0	7.0

В края на юни 2016 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.87%, като през второто тримесечие на годината той е нараснал с 0.01 пр.п.

Към 30 юни 2016 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.07% и е намалял с 0.01 пр.п. спрямо края на първото тримесечие.

Дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.06% и запазва нивото си от края на предходното тримесечие.

За едногодишен период дяловете на банкнотите, разменните и възпоменателните монети остават без промяна спрямо отчетените в края на юни 2015 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2016 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през второто тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение медна възпоменателна монета „150 години от рождението на Пенчо Славейков“, с номинална стойност 2 лв., и сребърна възпоменателна монета, посветена на 150 години от първата жп линия в България: Русе–Варна, с номинална стойност 10 лв.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2016 г. е 31.29 лв. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.02 лв., или с 6.90% вследствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лв. в сравнение с останалите купюри.

Средната по стойност разменна монета в обращение е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо края на 2015 г., така и за едногодишен период.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

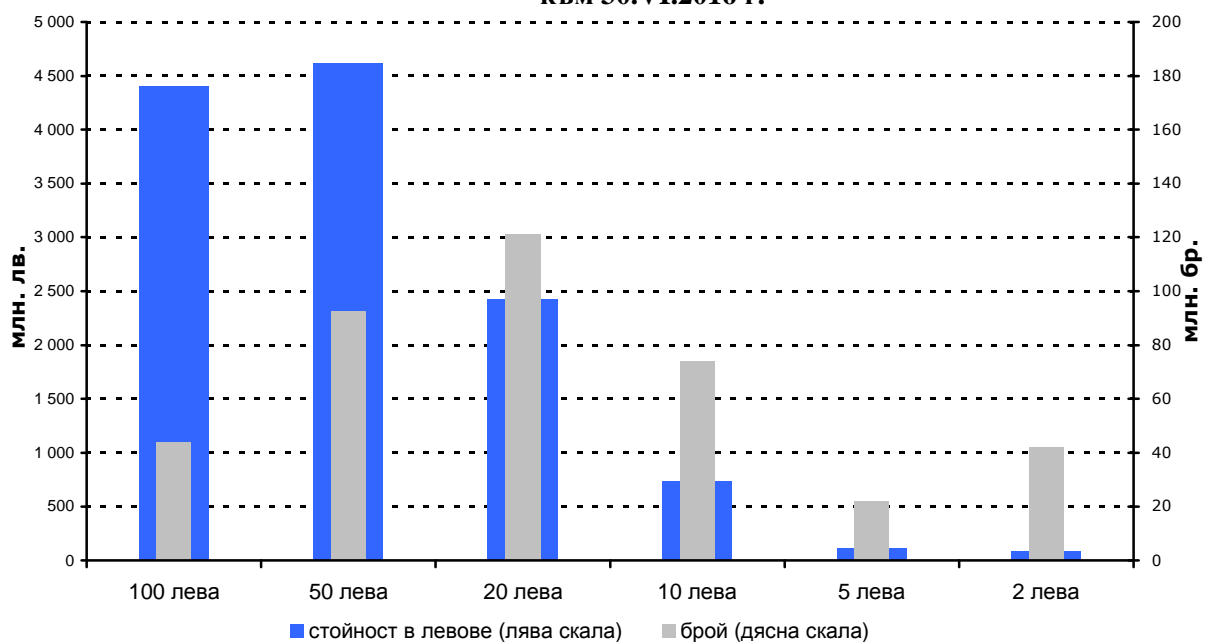
Към 30 юни 2016 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 12 389.0 млн. лв. и спрямо края на предходното тримесечие е нараснала с 555.7 млн. лв., или с 4.70%. В края на второто тримесечие на 2016 г. в обращение са 395.8 млн. броя банкноти, които са с 18.2 млн. броя, или с 4.83% повече в сравнение с края на първото тримесечие.

Спрямо края на първото тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2, 20 и 100 лв. намаляха съответно с 0.01, 0.03 и 0.59 пр.п., а нараснаха дяловете на купюрите от 10 и 50 лв. – съответно с 0.05 и 0.58 пр.п. Банкнотите от 5 лв. запазиха дела си от 0.89%, отчетен и в края на първото тримесечие на годината.

За едногодишен период в структурата по стойност на банкнотите в обращение намаляха дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лв., съответно с 0.10, 0.09, 0.60 и 1.96 пр.п., докато дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 1.33 и 1.45 пр.п. спрямо юни 2015 г. Общата стойност на 50-левовите банкноти в обращение в края на юни 2016 г. възлиза на 4623.4 млн. лв., което им отрежда най-висок дял (37.33%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.68%) е стойността на банкнотите от 2 лв.

Спрямо края на първото тримесечие на 2016 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2, 20 и 100 лв. намаляха съответно с 0.20, 0.09 и 0.20 пр.п., а на купюрите от 5, 10 и 50 лв. нараснаха съответно с 0.02, 0.13 и 0.33 пр.п.

Структура на банкнотите в обращение към 30.VI.2016 г.

В структурата по брой на банкнотите в обращение за едногодишен период дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.74, 0.18, 0.54 и 0.90 пр.п., а на купюрите от 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 2.29 и 1.14 пр.п.

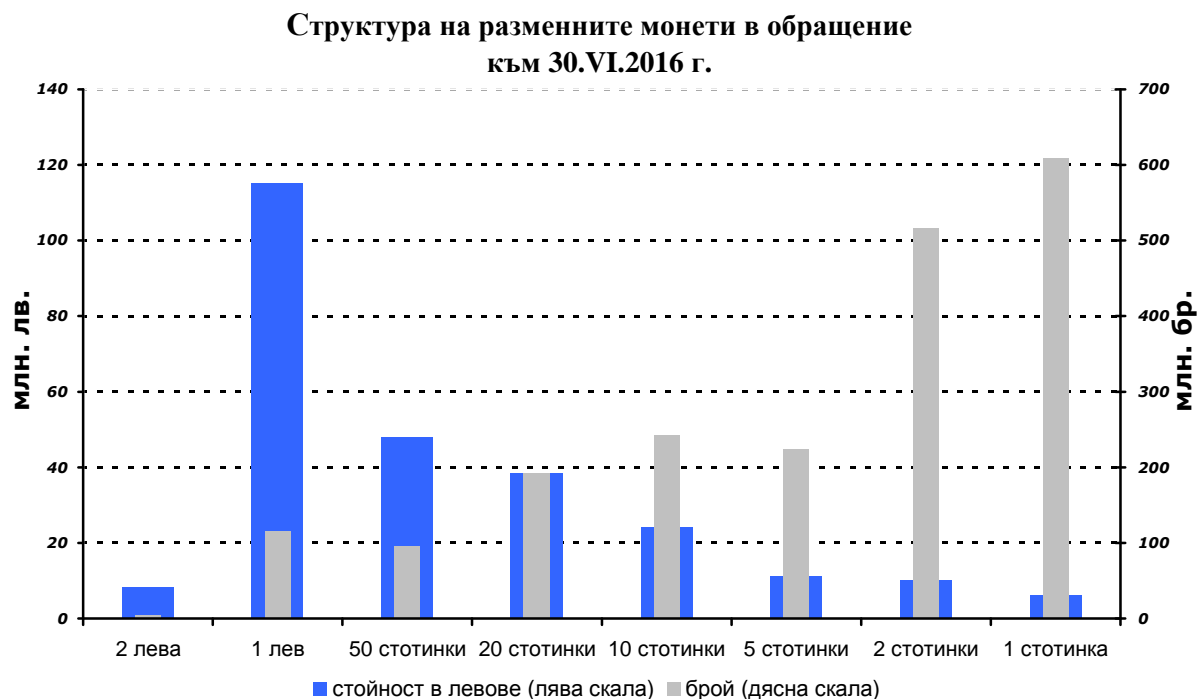
С най-голям дял от 30.61% в общия брой на банкнотите в обращение е купюрата от 20 лв., като в края на юни 2016 г. в обращение са 121.2 млн. броя банкноти от тази купюра.

Към края на юни 2016 г. общата стойност на разменните монети в обращение е 261.8 млн. лв. и спрямо края на първото тримесечие е нараснала с 10.6 млн. лв., или с 4.23%. В обращение бяха 2001.1 млн. броя разменни монети, които са с 45.7 млн. броя (2.33%) повече в сравнение с края първото тримесечие на 2016 г.

За едногодишен период (спрямо края на юни 2015 г.) общият брой на разменните монети в обращение се е увеличил със 163.5 млн. броя (8.90%), а стойността им – съответно с 29.3 млн. лв. (12.61%).

В края на юни 2016 г. дяловете на монетите от 50 стотинки и от 1 и 2 лв. в общия брой монети в обращение нараснаха в сравнение с края на март съответно с 0.01, 0.07 и 0.09 пр.п. За същия период при монетите от 1, 2, 5, 10 и 20 стотинки бе отбелязано

намаление на относителните им дялове, което е в рамките от 0.01 пр.п. за монетите от 1 и от 20 стотинки до 0.06 пр.п. за монетите от 5 и 10 стотинки.

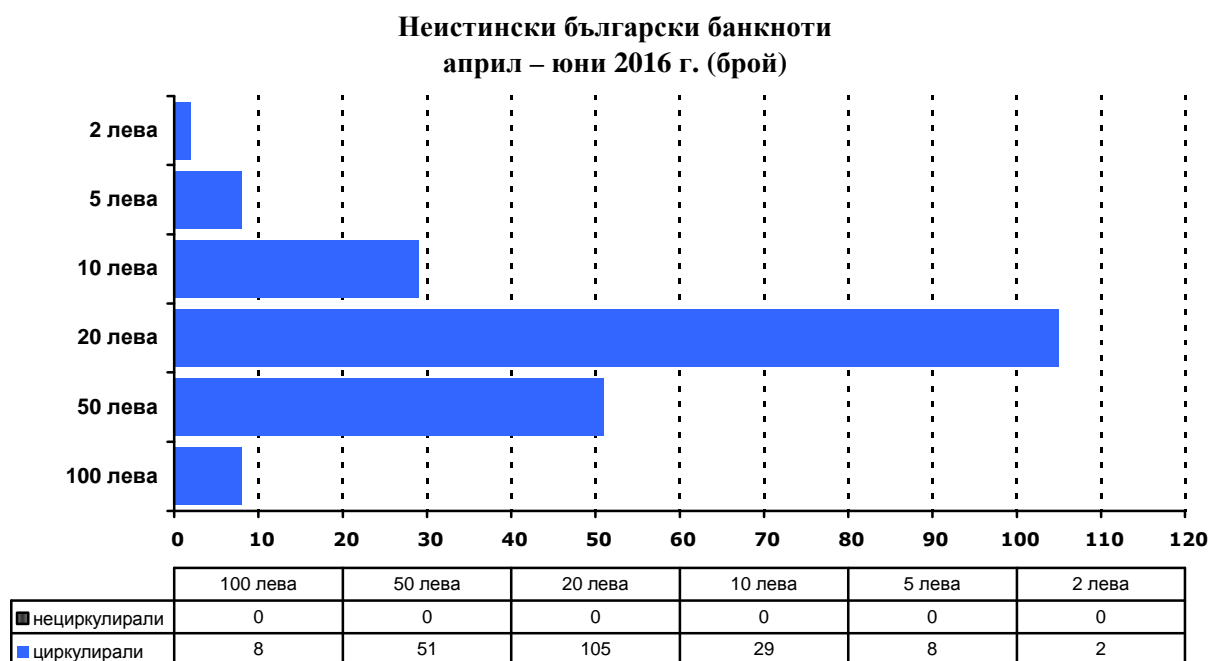
Дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на годишна база на броя на разменните монети в обращение се запазва. Запазва се и друга тенденция – с по-бърз темп нараства броят на монетите с по-ниска номинална стойност и на тези от 1 лев. За едногодишен период най-голямо абсолютно увеличение се отчита в броя на разменните монети от 1 и 2 стотинки. Запазва се и тенденцията на по-висок годишен растеж при монетите от 1 лев, като в края на юни той достигна 10.10% и е най-високият годишен темп на нарастване за този период при разменните монети в обращение. Продължава плавното навлизане в обращение и на разменните монети от 2 лв., като в края на юни в обращение са 4.1 млн. броя.

Към 30 юни 2016 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.45%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.79%), като се изключи монетата от 2 лв., която бе емитирана в края на 2015 г.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2016 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 203 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през този период са със 198 броя по-малко спрямо задържаните през първото тримесечие.

Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти от общия брой на банкнотите в обращение към края на юни 2016 г. е 0.000051%, а делът на общо задържаните от началото на годината е 0.000152%.

От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2016 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрата от 20 лв. (51.72%). Общият брой задържани неистински банкноти от 20 лв. представлява 0.000087% от общия брой на намиращите се в обращение в края на юни 2016 г. банкноти от тази купюра. Дяловете на неистинските банкноти от 50 и 10 лв. са съответно 25.12% и 14.29% от общо задържаните неистински банкноти през второто тримесечие. Задържани са и общо 10 броя неистински банкноти с номинал от 2 и 5 лв. и с общ дял 4.93% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

През периода април – юни 2016 г. бяха регистрирани и задържани общо 268 броя неистински български разменни монети, от които 14 броя от 2 лв., 67 броя от 1 лв. и 187 броя от 50 стотинки.

В изпълнение на законовите си функции по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2016 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 309 броя евро, 300 броя щатски долари и 88 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

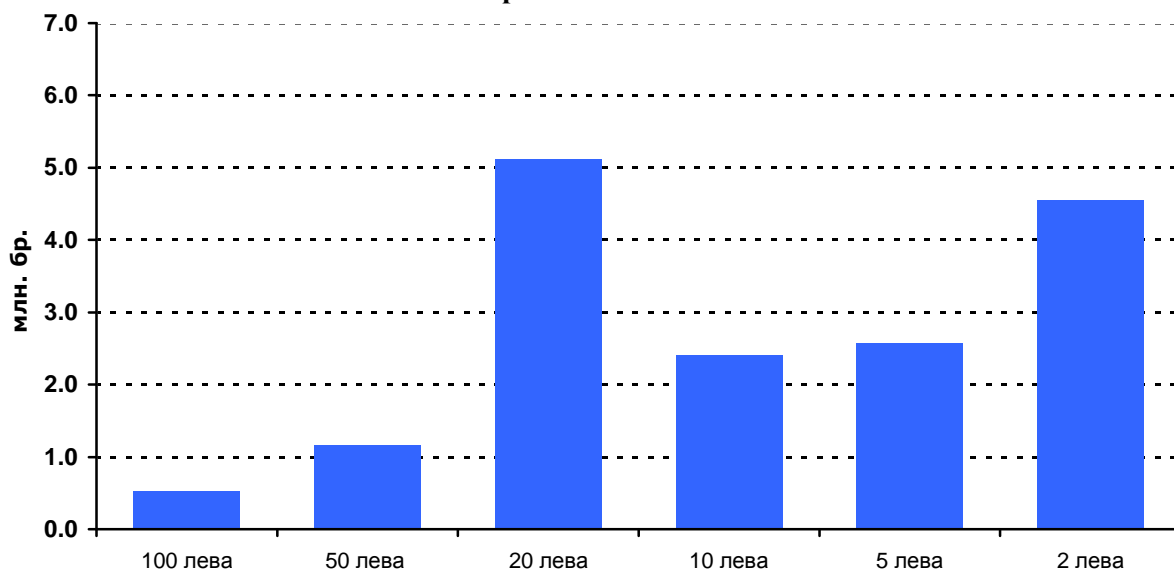
От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2016 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 16.3 млн. броя банкноти. Те са с 4.4 млн. броя (21.18%) по-малко в сравнение с отделените негодни банкноти през първото тримесечие на 2016 г. Спрямо второто тримесечие на 2015 г. отделените като негодни банкноти са по-малко с 2.1 млн. броя, или с 11.40%.

За едногодишен период (юни 2015 г. – юни 2016 г.) отделените като негодни банкноти са общо 77.3 млн. броя, или със 17.4 млн. броя (29.13%) повече спрямо отделените през предходния едногодишен период (юни 2014 г. – юни 2015 г.).

При машинната обработка на банкнотите през второто тримесечие на 2016 г. с най-голям дял от общия брой банкноти, отделени като негодни, са тези от 20-левовата купюра (31.38%), а дяловете на купюрите от 2, 5 и 10 лв. са съответно 27.86%, 15.74% и 14.76%. Делът на отделените през второто тримесечие на 2016 г. негодни банкноти от 50 лв. е 7.09%, а на банкнотите от 100 лв. е по-малък и възлиза на 3.18%.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

**Негодни банкноти
април – юни 2016 г.**

През второто тримесечие на 2016 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни са отделени 405.1 хил. броя, които са със 153.0 хил. броя, или с 60.67% повече в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2016 г. Спрямо същия период на предходната година техният брой е нараснал с 65.4 хил. броя, или с 19.27%.

**Негодни разменни монети
април – юни 2016 г.**

